

Українська література 20 – 30-х років ХХ ст.

Літературні угруповання

«Неокласики»	ВАПЛІТЕ	«Гарт»	«Плуг»	ВУСПП	«Молодняк»
1925-1928	1925-1928	1923-1925	1922-1932	1927-1932	1926-1932
<u>М.Зеров</u>	<u>М.Хвильовий</u>	В.Сосюра	П.Панч	Н.Забіла	Д.Гордієнко
<u>М.Рильський</u>	П.Тичина	П.Тичина		Іван Ле	О.Довженко
<u>П.Філіпович</u>	М.Куліш	М.Хвильовий		І.Микитенко	
<u>М.Драй-Хмара</u>		Ю.Яновський			
<u>Ю.Клен</u>					

Художньо-стильові напрями й течії в літературі

Модернізм

Головні ознаки:

- перевага інтуїції над логікою;
- вищість таланту й мистецтва;
- головним знанням уважалася не наука, а поезія, краса, що здатна проникати в глибини буття.
- звільнення мистецтва від практичних цілей («мистецтво для мистецтва») та від жорстких канонів.

У межах модернізму виділяють такі літературні течії: символізм, імпресіонізм, експресіонізм, футуризм, авангардизм, сюрреалізм, неоромантизм.

Символізм (П.Тичина)

Об'єкт мистецтва — символ, що асоціюється з іншими, вищими сферами.

Угрупування «Молода муза» (В. Бирчак, П. Карманський, Б. Лепкий, О. Луцький, В. Пачовський,) та «Українська хата» (О. Олень, М. Вороний, М. Євшан, Г. Чупринка).

Імпресіонізм (враження)

Завдання імпресіонізму — передати світ таким, яким його відчуває автор, відтворити мінливі відчуття та переживання. Первісно виник у малярстві (назва — від картини К. Моне «Імпресія. Схід сонця»)

В українській літературі елементи імпресіонізму спостерігаємо у М. Коцюбинського, Г. Михайличенка, М. Хвильового.

Експресіонізм (вираження)

Головним завданням експресіонізму є відображення максималізованого авторського переживання через напругу переживань та емоцій.

В українській літературі — В. Стефанік (окремі риси), Ю. Клен, М. Хвильовий, М. Куліш.

Футуризм

Головні ознаки: епатажність, прагнення створити мистецтво майбутнього (звідси й назва).

Футуристи намагалися абсолютно оновити мистецтво на всіх рівнях — аж до словотворення, поєднання письменства з малярством та кіно.

В українській літературі — М. Семенко

Неоромантизм

Леся Українка називала його «новоромантизмом». На відміну від класичного романтизму, який проголошував розрив між дійсністю та ідеалом, неоромантизм вважав за можливе їх поєднання завдяки силі волі людини, її потягу до втілення мрії, здійснення неможливого. В українській літературі неоромантизм виявився в драматургії Лесі Українки,

творчості митців «розстріляного відродження» (О. Влизько, М. Йогансен, Ю. Яновський) та «празької школи» (О. Ольжич, О. Теліга), у романі «Тигролови» І. Багряного.

Соцреалізм

Соціалістичний реалізм. Визначальними для нього були такі принципи: партійність (висловлення у творі позиції Компартії як єдино можливої ідеї), перекручені поняття народності та інтернаціоналізму, крайня за ангажованість

Літературна дискусія 1925 — 1928 років.

Виявом справжньої мужності стала стаття Миколи Хвильового «Про сатану в бочці...», або про графоманів, спекулянтів та інших просвітян», опублікована у квітні 1925 року в тижневику «Культура і побут». У ній автор рішуче виступив проти насаджуваної «плужанами» масовості, загальмованості культури, відзначив низьку якість друкованої продукції, звернувся із закликом працювати в літературі професійно та відповідально (**М.Хвильовий (Фітільов) виступає проти масовізму в літературі**)

Саме ця стаття і започаткувала літературну дискусію

Під час диспутів постало гостре питання: на кого орієнтуватися – «Європа чи просвіта?».

Хвильовий закликав не орієнтуватися на Москву («центр всесоюзного міщанства»), а звернути свої погляди до «психологічної Європи»

Україна має свою месіанську ідею, яку він окреслив метафорою «азіатський ренесанс».

З літературною дискусією пов'язане виникнення найвидатнішої тогочасної літературної організації

ВАПЛІТЕ – (Вільної академії пролетарської літератури). Її засновник – М. Хвильовий зумів сформувати за несприятливих обставин міцне ядро однодумців, які мали неабиякі мистецькі здібності.

Розстріляне відродження

Розстріляне відродження — літературно-мистецьке покоління 20-х — початку 30-х рр. ХХ ст. в Україні, яке дало високохудожні твори в галузі літератури, живопису, музики, театру і яке було знищене тоталітарним сталінським режимом.

Термін «розстріляне відродження» вперше запропонував **діаспорний літературознавець Юрій Лавріненко**, уживши його як назву збірника найкращих текстів поезії та прози 1920–1930-х рр. За це десятиліття (1921–1931 рр.) українська культура спромоглася компенсувати трьохсотрічне відставання й навіть переважити на терені вітчизни вплив інших культур, російської зокрема (на 1 жовтня 1925 р. в Україні нараховувалося 5000 письменників).

Початком масового нищення української інтелігенції вважається травень 1933 р., коли 12–13 травня стався арешт Михайла Ялового й самогубство Миколи Хвильового.

Кульмінацією дій радянського репресивного режиму стало 3 листопада 1937 р. Тоді «на честь 20-ї річниці Великого Жовтня» у Соловецькому таборі особливого призначення за вироком Трійки розстріляний Лесь Курбас. У списку «українських буржуазних націоналістів», розстріляних 3 листопада, також були Микола Куліш, Матвій Яворський, Володимир Чеховський, Валер'ян Підмогильний, Павло Филипович, Валер'ян Поліщук, Григорій Епик, Мирослав Ірчан, Марко Вороний, Михайло Козоріс, Олекса Слісаренко, Михайло Яловий та інші. Загалом, в один день за рішенням несудових органів, було страчено понад 100 осіб представників української інтелігенції — цвіту української нації.

у 1930 році налічувалося 259 українських письменників. Після 1938-го їх залишилося тільки 36. Виникає закономірне питання: де поділися інші - аж 223? Тепер уже є на це питання трагічна відповідь: ...Із двохсот двадцяти трьох митців сімнадцять розстріляно, вісім закінчили життя самогубством, арештовано й заслано сто сімдесят п'ять і доля їхня невідома, шістнадцять пропали безвісти, сім померли своєю смертю.

